

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 5/2022-10

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti uzneseniu Okresného súdu Trenčín č. k. 14 C 2/2021-45 zo 14. septembra 2021 a uzneseniu č. k. 14 C 2/2021-52 z 27. októbra 2021 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**
2. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 3. decembra 2021 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uzneseniami všeobecného súdu označeného v záhlaví tohto rozhodnutia zo 14. septembra 2021 a z 27. októbra 2021, ktoré navrhuje zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie. Zároveň ústavný súd žiada o ustanovenie advokáta v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou podanou na okresnom súde domáhal zaplatenia sumy 400 eur s príslušenstvom, pričom v rámci tohto konania požiadal o oslobodenie od súdnych poplatkov. Okresný súd napadnutým uznesením zo 14. septembra 2021 vydaným vyšším súdom úradníkom nepriznal sťažovateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov (ďalej len „uznesenie vydané vyšším súdnym úradníkom“), pretože po preskúmaní jeho pomerov dospel k záveru, že je v jeho možnostiach zaplatiť súdny poplatok vo výške 24 eur.

3. Proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka podal sťažovateľ sťažnosť, ktorú sudca okresného súdu zamietol uznesením z 27. októbra 2021 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Svoje rozhodnutie založil v podstate na rovnakých dôvodoch, a teda že sťažovateľ nie je v stave hmotnej núdze, aby nebolo možné od neho spravodlivo požadovať zaplatenie súdneho poplatku.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti tvrdí, že okresný súd rozhodol o jeho návrhu na oslobodenie od súdnych poplatkov nesprávne, pretože nezohľadnil, že je vo väzení a má obmedzené finančné možnosti. Neoslobodenie od súdnych poplatkov za týchto okolností a následné zastavenie konania pre nezaplatenie súdneho poplatku preto vníma ako odňatie jeho možnosti na prístup k súdu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

III.1. K namietanému porušeniu práv uznesením č. k. 14 C 2/2021-45 zo 14. septembra 2021

5. Ústavný súd stabilne vo svojej judikatúre týkajúcej sa otázky právomoci ústavného súdu na prerokovanie ústavnej sťažnosti v konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy uvádza, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť, a preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07).

6. Sťažovateľ mal k dispozícii osobitný prostriedok procesnej obrany na ochranu označených práv proti uzneseniu vydanému vyšším súdnym úradníkom, a to sťažnosť, ktorú aj využil. O tejto sťažnosti rozhodol sudca okresného súdu uznesením z 27. októbra 2021, čo v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu vo vzťahu k rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka. Preto ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

III.2. K namietanému porušeniu práv uznesením č. k. 14 C 2/2021-52 z 27. októbra 2021

7. Podstata ústavnej sťažnosti spočíva v nesúhlase sťažovateľa s rozhodnutím okresného súdu, ktorý ho neoslobodil od platenia súdneho poplatku. Tvrdí, že okresný súd neprihliadol na všetky podstatné skutočnosti, a to, že je vo väzení a peniaze, ktoré získa ako finančné zadostučinenie, spotrebuje na úhradu pohľadávok a exekúcií. Keďže sťažovateľ k ústavnej sťažnosti nepripojil nijaké prílohy, ústavný súd si od okresného súdu vyžiadal príslušný spis, z ktorého o. i. zistil, že žalovaná suma má mať svoj právny základ v zaplatení, resp. vrátení sumy 400 eur od advokáta [REDAKOVANÉ] z titulu toho, že mu sťažovateľ „zaplatil 800 eur za napálenie CD s pesničkami a advokát mu napálil len polovicu“.

8. V rámci predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti sťažovateľa ústavný súd zohľadnil súčasný postoj prezentovaný Európskym súdom pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) v kontexte jeho

rozhodovacej činnosti v tzv. bagateľných veciach (rozhodnutie ESLP vo veci Kľačanová proti Slovenskej republike, č. 8394/13, rozsudok z 27. 11. 2018), v zmysle ktorého tzv. bagateľnosť veci (predmetu konania) nemôže byť jediným a nosným dôvodom odmietnutia ústavnej sťažnosti (I. ÚS 247/2019), a nie je tomu tak ani v tomto prípade.

9. Ústavný súd opakovane judikuje, že považuje rozhodovanie všeobecného súdu o procesných otázkach za integrálnu súčasť civilného súdneho procesu a je zásadne výsadou všeobecného súdu. Do rozhodnutí všeobecných súdov o poplatkovej povinnosti je oprávnený zasiahnuť len v ojedinelých prípadoch, a to iba za predpokladu, že by rozhodnutím všeobecného súdu o neoslobodení od povinnosti zaplatiť súdny poplatok došlo vzhľadom na výšku súdneho poplatku, posudzovanú v rámci konkrétnych okolností prípadu a v rámci ekonomických (finančných) možností sťažovateľa zaplatiť tento súdny poplatok, a vzhľadom na fázu konania pred všeobecným súdom k obmedzeniu samotnej podstaty práva sťažovateľa na súdnu ochranu (porov. rozsudok ESLP vo veci Jedamski a Jedamska proti Poľsku z 26. 7. 2005, body 60 a 66).

10. O taký prípad vo veci sťažovateľa nešlo. Po preskúmaní napadnutého uznesenia ústavný súd konštatuje, že okresný súd vykonal náležité dokazovanie k posúdeniu majetkových pomerov sťažovateľa, pričom vychádzal z tlačíva, ktorým sťažovateľ preukazoval svoje majetkové pomery, z výpisu z katastra nehnuteľností, z lustrácie v Sociálnej poisťovni, z lustrácií v registri bankových účtov a motorových vozidiel, ako aj zo Správy o činnosti zástupcu Slovenskej republiky pred ESLP. Zároveň z úradnej činnosti zistil, že sťažovateľovi bolo za obdobie rokov 2018 až 2020 priznané a vyplatené finančné zadost'učinenie najmenej vo výške 17 800 eur, ako aj ďalšie príjmy z pracovnej činnosti vrátane roka 2021. Okrem toho sa okresný súd zaoberal výškou minimálnej mzdy, resp. výškou životného minima. Na základe vyhodnotenia týchto podkladov dospel okresný súd k záveru, že vo veci sťažovateľa nie sú splnené podmienky na oslobodenie od súdnych poplatkov. Zohľadnil pritom výšku súdneho poplatku (24 eur), jeho jednorazovú povahu, ako aj to, že v prípade úspechu sťažovateľa v spore je možná náhrada týchto trov protistranou. Zaplatením súdneho poplatku sa teda sťažovateľ podľa názoru okresného súdu nedostane do stavu núdze, pre ktorý by bolo ohrozené zabezpečenie jeho životných potrieb.

11. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje, že okresný súd svoje rozhodnutie pomerne vyčerpávajúcim spôsobom odôvodnil, pričom v zásade vysvetlil, na akých skutočnostiach založil svoj záver o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov. V reakcii na námietku sťažovateľa o úhradách pohľadávok z priznaného finančného zadost'učinenia uviedol, že tento nepreukázal existenciu žiadnych záväzkov v konkrétnej výške ani dôvod ich vzniku, ba ani vyživovaciu povinnosť k nezaopatreným deťom. Napadnuté uznesenie preto nemožno hodnotiť ako neodôvodnené alebo svojvoľné.

12. Z ústavnoprávneho hľadiska je však podstatnejšie to, že žiadnym z napadnutých rozhodnutí okresný súd nezastavil konanie, tak ako to vo svojej ústavnej sťažnosti deklaroval sťažovateľ. Túto skutočnosť zistil ústavný súd zo zapožičaného spisového materiálu v uvedenej veci. Napadnutými uzneseniami bolo rozhodované „iba“ o žiadosti sťažovateľa na oslobodenie od platenia súdnych poplatkov. Skutočnosť, že o tejto žiadosti rozhodol okresný súd negatívne, sama osebe ešte nesignalizuje porušenie základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu. V tejto súvislosti možno poukázať aj na rozsudok ESLP v prípade KOM, spoločnosť s ručením obmedzeným proti Slovenskej republike z 2. septembra 2021 (sťažnosť č. 56293/15), v ktorom ESLP pokladal za opodstatnený názor, že konečnú prekážku prístupu k súdu vytvorilo rozhodnutie o zastavení

konania, a nie rozhodnutie o neoslobodení od súdnych poplatkov, po ktorom je stále možné rozhodnúť sa zaplatiť súdne poplatky.

13. Ústavný súd tiež už viackrát uviedol, že právo na súdnu ochranu (právo na prístup k súdu) nie je absolútne, ale v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha podmienkam (v súlade s čl. 46 ods. 4 v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy), akými sú napríklad procesná subjektivita, zákonné lehoty, náležitosti žaloby, *exceptio rei iudicatae* (prekážka právoplatne rozhodnutej veci), prekážka *litispendencie*, ako aj platenie súdnych poplatkov a iné podmienky súdneho konania. Ani ústava, ani dohovor negarantujú právo na bezplatné súdne konanie. Uloženie poplatkovej povinnosti v súkromnoprávných sporoch teda nemožno samo osebe považovať za rozporné s právom na prístup k súdu chráneným v čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 46 ods. 1 ústavy (napr. rozsudok ESLP vo veci Kreuz proti Poľsku z 19. júna 2001, sťažnosť č. 28249/95, par. 60; rozsudok ESLP vo veci Airey proti Írsku z 9. októbra 1979, sťažnosť č. 6289/73, par. 26 – 26, ako aj IV. ÚS 144/04).

14. Sťažovateľ má aj naďalej možnosť uplatňovať si svoj nárok na súde a domáhať sa súdnej ochrany za predpokladu, že splní zákonnú podmienku zaplatenia súdneho poplatku, ktorého výšku vyhodnotil okresný súd v korelácii s majetkovými pomermi sťažovateľa tak, že pre neho nepredstavuje obmedzenie, ktoré by narušilo samotnú podstatu jeho práva na prístup k súdu.

15. Sumarizujúc už uvedené, ústavný súd konštatuje, že právne závery formulované sudcom okresného súdu v rámci jeho diskrečnej právomoci pri interpretácii § 254 ods. 1 CSP nevyžadujú takú korekciu zo strany ústavného súdu, ktorá by vyplývala z ústavnej neudržateľnosti napadnutého rozhodnutia. Medzi napadnutým uznesením okresného súdu a obsahom namietaných práv neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol ústavný súd reálne dospieť k záveru o ich porušení. Preto ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol aj v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú [§ 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde].

16. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti v celom rozsahu (bod 1 výroku uznesenia) bolo bezpredmetné rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa obsiahnutých v petite jeho ústavnej sťažnosti.

IV.

K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom

17. Vzhľadom na absenciu právneho zastúpenia a s tým súvisiacu žiadosť sťažovateľa o jeho ustanovenie v konaní pred ústavným súdom pristúpil ústavný súd k preskúmaniu toho, či sú kumulatívne splnené tri podmienky, resp. predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom (§ 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde), a to: (i) žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu, (ii) majetkové pomery odôvodňujúce takúto žiadosť, (iii) vylúčenie zrejmej bezúspešnosti uplatňovania nároku na ochranu ústavnosti.

18. Pokiaľ ide o podmienku vyžadujúcu, aby nešlo o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, táto je splnená vtedy, ak je okrem iného daná právomoc ústavného súdu na jej prerokovanie, ústavná sťažnosť nie je oneskorená, nie je neprípustná ani zjavne neopodstatnená.

19. S prihliadnutím na výsledok posúdenia ústavnej sťažnosti, ktorú ústavný súd v celom rozsahu odmieta (ako to vyplýva z časti III. odôvodnenia tohto uznesenia), je evidentné, že ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, teda v danom prípade nebola splnená jedna z troch podmienok na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom. Z tohto dôvodu ústavný súd tejto žiadosti sťažovateľa nevyhovel (bod 2 výroku uznesenia).

20. Na záver ústavnému súdu nedá nespomenúť, že sťažovateľ podáva na súdy enormný počet rôznych návrhov a žalôb týkajúcich sa najmä priznania nemajetkovej ujmy alebo náhrady škody od štátu, ktoré napriek ich nedostatkom súdy nie sú schopné rozhodnúť v primeranej lehote, z čoho následne vyplývajú sťažovateľove podania na ústavný súd i na ESLP. Ústavnému súdu sťažovateľ doteraz adresoval 157 rôznych podaní a napriek tomu, že je v konaní pred ústavným súdom prevažne neúspešný, priznané finančne zadost'učinenie za ostatné roky tiež predstavuje pre sťažovateľa istý zdroj príjmu (napr. nálezy I. ÚS 21/2018, III. ÚS 233/2018 či III. ÚS 118/2020) a že sťažovateľ v rozhodnom období, ako aj v období bezprostredne predchádzajúcom podaniu ústavnej sťažnosti disponoval s vlastnými peňažnými prostriedkami, ktoré prevyšujú hodnotu súdneho poplatku, ako aj prípadných nákladov na právne služby spájajúce sa s úkonmi podania ústavnej sťažnosti.

21. Možno ešte doplniť, že na základe žiadosti o poskytnutie súčinnosti v inej ústavnej sťažnosti sťažovateľa (Rvp 1501/201) ústavný súd od Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) zistil, že z titulu uzatvorených zmierov v konaní pred ESLP za rok 2021 bola sťažovateľovi priznaná náhrada nemajetkovej ujmy v sume 1 000 eur (rozhodnutie č. 28590/20 z 8. apríla 2021) a vyplatené aj primerané finančné zadost'učinenie v sume 1 500 eur, ktoré mu priznal ústavný súd v konaní vedenom pod sp. zn. III. ÚS 49/2021, a to nálezom z 13. mája 2021, ktorý nadobudol právoplatnosť 26. mája 2021.

22. Iba pre väčšiu úplnosť, pokiaľ ide o ďalšie príjmy sťažovateľa (pochádzajúce z vyplatených náhrad a finančného zadost'učinenia, pozn.), z informácií poskytnutých ministerstvom ďalej vyplýva, že sťažovateľovi bola od roku 2016 priznaná náhrada nemajetkovej ujmy v sume 12 300 eur (napr. rozhodnutím č. 63143/11 z 20. 9. 2016, č. 33395/17 z 23. 11. 2017 a č. 59097/17 z 12. 4. 2018). Staršími rozsudkami ESLP (napr. rozsudky č. 31827/02 z 13. decembra 2011, č. 11686/10 z 31. mája 2012 a č. 13439/10 z 2. októbra 2012, pozn.) boli sťažovateľovi priznané náhrady nemajetkovej ujmy v súhrnej sume 23 130 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 12. januára 2022

Miloš Maďar
predseda senátu